

פניני מבשר טוב

ליקוטי אמרים מתורת מורינו ורבינו הקדוש והטהור זיע"א הכ"מ
מביאלא

פרשת ויקרא

לעבדו יתברך עבודה תמה ושלמה, וכווננו רצונם לפי רצונו יתברך במה שעושה ופועל עמהם בייחוד ועם ישראל בכללות.

ברכה של גלויות ה"ב עמ' קמט

קרבן עולה – כנגד המחשבה שצריכה תיקון בשורש

אם עלה קרבנו וגו'. (א ג)

ובזה יש לבאר בסדר הקרבתו של קרבן עולה - שכאשר הבאנו בספר זה כמה פעמים כפרתו היא על עניני המחשבה - דלכאורה יש לעיין בענינו של קרבן זה שעולה כולו כליל על המזבח, ולא כמו שאר הקרבנות שיש לכהנים חלק בהם, וכאשר יש לכהנים חלק באכילה, הרי אכילה זו היא חלק מהכפרה, וכדאיתא בגמרא 'כהנים אוכלים ובעלים מתכפרים' [פסחים נט:]: ומבואר שחלק מהכפרה הוא עצם אכילת הכהנים, ויש לעיין מפני מה שונה איפוא קרבן העולה שכפרתו היא דווקא במה שעולה כולו כליל.

ובהנה"ל יש לבאר הדברים היטב, שהיות והעולה מכפרת על המחשבה שהוא שורש

האדם יכול לראות בכל מאורעות העולם מה ה' רוצה ממנו

ויקרא אל משה וידבר ה' אליו. (א א)

יכול כל אחד מישראל לראות תמיד 'קריאה' ואות מן השמים בכל דבר הנעשה עמו או הנעשה בעולם, ולהבין מזה מה שהשם יתברך קורא אליו ומדבר עמו, והוא בכלל "בשבילי נברא העולם", כי כל העולם נברא לכל אדם ואדם.

והיינו אם מאמין באמונה שלמה שאין מקרה בעולם, ולא נעשה שום דבר בעולם רק בהשגחה פרטית בטעם ותכלית מכוון, אז יבין וישכיל לעמוד על פנימיות הדבר שממנו יקח לעבוד את ה', כדרך שרמזו בספרים הקדושים, על מאמר הכתוב [ויקרא א. א]: "ויקרא אל משה", שהשם יתברך קורא אל האדם, ולא חלילה "ויקר" דרך מקרה בעלמא.

ודבר זה הוא מחמת היוצר יתברך, שכל אחד יכול להוציא מהמאורעות מה שנוגע אליו, ובמצואות זו היו נמצאים הצדיקים דבוקים בשכינה תמיד, ואורו יתברך היה חופף עליהם תמיד בכל עת

וְהִקְטִיר אֹתוֹ כַּכֶּהֱנִן הַמְזֻבָּחַה עַל הָעֵצִים
אֲשֶׁר עַל הָאֵשׁ עֲלֶה הוּא אֲשֶׁה רִיחַ נִיחַח
לָהּ'. (א יז)

יש להביא ראיה לכך שעבודת ה' מתוך קושי חשובה יותר מעבודה רגילה, מקרבן עני, שמבואר בגמרא שקרבן עני שאין ידו משגת הוא עוף, ומקטירים אותו עם העור [שבת קז]. וכתב רש"י [ויקרא א יז] 'והלא אין לך הדיוט שמריח ריח רע של כנפיים נשרפים ואין נפשו קצה עליו, ולמה אמר הכתוב 'והקטיר' כדי שיהא המזבח שבע ומהודר בקרבנו של עני, ע"כ. הרי שאף שקרבנו של עשיר גדול יותר ומהודר יותר, מכל מקום קרבנו של העני חביב יותר בפני השי"ת, וכן הוא בדורות אלו שאנו כעניין בפני הדורות הקודמים חשובה עבודתנו הרבה מאוד. [וראה עוד בספר מבשר טוב ויגבה ליבו בדרכי ה' פרק יד - טו שם הארכנו בעניינים אלו].

סוף דבר היוצא מדברינו, כאשר בא היצר ליאש את נערי ישראל ולהכניס בליבם מורך ויאוש מחמת עבודת ה' הקשה, ומחמת הניסיונות והפיתויים שיש נגדם, צריכים להחדיר בנפשם שידעו שיש נחת רוח עצום להשי"ת מעבודתם זו יותר מבזמנים שהכל הולך בקלות ללא קושי, והנחת רוח שעולה מאדם שעושה רצון שמים בזמנים אלו הוא אף יותר מהנחת רוח שהיה להשי"ת מצדיקי קמאי. וצריכים לזכור שהדרך היחידה להתעלות בעבודת ה' הוא רק מתוך התגברות בזמנים הקשים ועל המניעות שיש לאדם, שרק מתוך כך יכול לצמוח ולהתעלות.

החטאים כולם, וצריך לעקור את הדבר הזה משורשו, משום כך חלוק קרבן זה משאר הקרבנות וצריך שיעלה כולו כליל לה', לעקור את המחשבות הרעות מהשורש, שלא ימשיכו לדבוק בו ולהחטיאו, ומשום כך צריך לבערו לגמרי ושלא ישאר אצלו שום חלק, ויהיה משולל לגמרי מחלק הרע.

ובזה יש לבאר גם את מה שמצינו שתלתה התורה את שחיטת החטאת והאשם בשחיטת העולה, 'במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת' [להלן ו יח] 'במקום אשר ישחט את העולה ישחט את האשם' [שם ז ב], ואף שקרבנות החטאת והאשם באים על עצם מעשה העבירה, ולכאורה חמורות הם יותר, אך בהנ"ל מבואר שפיר, שענין זה שהחטאת והאשם נשחטות 'במקום אשר ישחט העולה' מרמז שהמחשבות הוא יסוד החטאים כולם, ובמקום שחיטת העולה שם מגיעים החטאת והאשם.

וזהו גם מה דאיתא בגמרא זבחים [ז:]:
שקודם מקריבים את החטאת והאשם ואחר כך את העולה, והביאור בזה הוא כנ"ל, שראשית מביאים תיקון על עצם מעשה העבירה, ומנקים את הזוהמא והפגם שנעשה על ידי העבירה, ואחר כך צריך להביא קרבן נוסף לשרש את החטא, ולתקנו בשורשו.

מחשבה ורצון עמ' נו

יסודות אלו כח להתאמץ בקיום התורה והמצוות, ויגדל מעלה מעלה לתפארת כרם ישראל.

מבש"ט חינוך עמ' ריד

ובטוחני שמי שישירש יסודות אלו בקרבו שדווקא מתוך הקושי יכול הוא לצמוח ולהתעלות ורוב הנחת רוח שיש להשי"ת מעבודתו זו, בוודאי ייתנו לו

פניני השיעורים - 'שיעורי מבשר טוב' - מלח בקרבנות

אך לפי"ז הדר צ"ב דברי הרמב"ם, החינוך והרשב"א הנ"ל.

ונראה לבאר גדר הדברים באופן חדש, דהנה הרמב"ם בסה"מ (ל"ת לט) כתב שהלאו דלא תשבית מלח וגו' הוא שאין להקריב טפל שאין לו טעם דהיינו קרבן או מנחה בלא מלח. וכע"ז כתב האבן עזרא (ב, יג) שאין להקריב ולא לאכול תפל, שהוא דרך בזיון לקדשים. והחזו"א (סוסי" כה) תמה מה ראה הרמב"ם על ככה ליתן טעמא לקרא, שאין דרכו בכך. ונראה שאין זה טעם האיסור בלבד, אלא גדרו, שמבאר הרמב"ם שגדר האיסור הוא שבלא מלח יש חסרון בקרבן כיון שתפל הוא.

והיינו, שבאמת חובת המליחה אינה משום שמחייב הקרבן מחייב גם במלח, אך אחר שנתחייב בקרבן לא יהיה הקרבן שלם עד שימלחוהו, כיון שחסר באיכותו כל זמן שתפל הוא. וכיון שכך הוי חשוב המלח כחלק מן הקרבן. ולפי"ז אין כל מחלוקת בין הראשונים הנ"ל, שיש לצרף המלח לכזית קרבן במקריב בחוץ, כיון שנעשה כחלק ממנו. אך שורש המצוה הוא איסור הקרבת קרבן בעודו תפל, ועל כן הרי זה לאו שיש בו מעשה. ודעת הרא"ה והר"ן שגם אכילה בתפל היא בזיון וגם היא בכלל האיסור, ודעת הרשב"א שרק בהקרבה יש בזה בזיון. אך זה מוסכם לכ"ע שחיוב הקרבן אינו מחייב מלח, אך במה שיש איסור להקריב ללא מלח נעשה המלח כחלק מן הקרבן, כיון שבלעדיו אין הקרבן מושלם באיכותו וראוי להקרבה.

(נערך מתוך מבש"ט קדשים סי' ג)

וכל קרבן מנחתך במלח תמלח וגו' (ב, יג) יש לחקור בגדר מצות מלח בקרבנות. אם גדרה הוא שחדיש הכתוב שלכל קרבן יש עוד חלק, שהוא המלח. או דלמא זהו איסור להקריב קרבן בלא למלחו, אך המלח אינו חלק מהקרבן.

ולכאורה נראה שנחלקו בזה הראשונים, שהרמב"ם (פ"ה מאסו"מ הי"ב) והחינוך (מ' קיח) פסקו שהמקריב בלא מלח לוקה משום שהוי לאו שיש בו מעשה. והשפ"א הקשה שלכאורה אין בו מעשה, שכן מה שלא מלח הוא בשב ואל תעשה.

ונראה שמוכח מזה שהרמב"ם והחינוך סברו שהוא איסור להקריב בלא מלח, וא"כ מעשה ההקרבה הוא מעשה האיסור.

והרא"ה בבדק הבית (ב"ג ש"ג) כתב שמצות מלח היא גם בחלק הקרבן הנאכל לכהנים ולבעלים. וכ"כ הר"ן בחולין. והרשב"א במשמרת הבית (שם) חלק והוכיח מגמ' מנחות ומספרא שרק החלק הקרבן בכלל מצות מליחה. ונראה שנחלקו בהנ"ל, שהרא"ה והר"ן סברו שהמליחה היא משום שהמלח הוא חלק מהקרבן, וא"כ גם חלק הנאכל בכלל, והרשב"א סבר שהמלח אינו חלק מהקרבן ורק יש איסור להקריב בלא למלחו. וע"כ בחלק שאינו קרב אין שייך זה האיסור.

אמנם נראה להוכיח שאין כאן מחלוקת, דהנה בגמ' זבחים מצינו שדנו אם מלח מצטרף לכזית לענין איסור הקרבה בחוץ. ואם מלח אינו חלק מהקרבן אין מובן מה הצד שיצטרף, ובהכרח שדבר מוסכם הוא שמלח הוא חלק מן הקרבן.

תורת רבוה"ק

וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו מֵאֵהָל מוֹעֵד לְאָמֵר. (א א)

כתב מרן החלקת יהושע זי"ע לבאר עניין מה: א' דויקרא זעירא. אומרים בשם אבותי הקדושים זצלה"ה: כאשר יבוא משיח צדקנו ילכו לקבל פניו עם רבי קטן, ויאמרו ראה איך ובאיזה אופן ובמה, היה לנו התחזקות בגלות המר.

[ברבותינו מאורי הגולה כרך ב', עמ' עז, מובא: פעם יצא הרבי [הדברי בינה] זי"ע מביאלא מחדרו, ולרגל מעשה שהיה, אמר: פעם אמר היהודי הקדוש: שבביאת הגואל יצאו החסידים עם פלעשיל בראנפין [-בבוק יי"ש], ויאמרו למשיח: "דאס האט אונז גיאהלטין", [ע"י זה החזקנו מעמד - כלומר: על האחדות שבא על ידי זה]. ורבי דוד לעלובער אמר: שהחסידים יצאו עמו לקראת הגואל צדק, ויאמרו: הנה איש זה האט אונז גיאהלטין אין גלות. [איש זה החזיק אותנו בגלות]. וסיים הרבי זי"ע, ואמר: ואני אומר שהחסידים [שלי] יתביישו להראות איזה רבי היה להם. - כששמע רבי חיים מרקש [שהיה מחשובי היושבים בביאלא], אמר: נכון מאד שנתבייש - כי יש לנו כזה רבי, און וואס פאר א שמאטעס מיר זיינען! [ואיזה בלויי סחבות נשארנו אנו...].]

ובזה נוכל לפרש, ויקרא, א' זעירא, כי איתא במדרש קהלת, באם שומעים מפי אחד וקטן, יהיה דומה כאילו שמעת מפי משה רבינו ע"ה, וכאילו מפי השי"ת. וזה 'אל"ף זעירא', אף בעקבתא דמשיחא מה ששמעו מפי המנהיגים הקטנים, יהיה חשוב כאילו 'אל משה'. 'וידבר ה' אליו', כאילו שמעו מפי משה רבינו והשם יתברך. (אמרות טהורות ויקרא עמ' עה, מתוך אגרת קודת משנת תשי"ב) ***

אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם קָרְבָן לַה' מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבֶּקָר וּמִן הַצֹּאן תִּקְרִיבוּ אֶת קָרְבַּנְכֶם. (א ב)
 כתב מרן הדברי בינה כי בפסוק זה נרמזו כמה עניינים הנצריכים לנו להתקרבות לעבודת ה':

אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה. (א ב)

בפסוק זה מרומז, כי על האדם ללמוד מן הבהמה, ולהשליך על ה' יהבו - שיה ענין בטחון גמור, שצריך האדם להיות כמו בהמה, שאינה יודעת זולת מי שנותן לה מחסורה. כך צריך האדם, לבל לידע רק להשם יתברך. (עמ' ב)

אדם כי יקריב מכם קרבן לה' וגו' ומן הצאן. (א ב)

בפסוק זה מרומז: שצריך כל איש ישראל להיות כמו הצאן, שצריכים רועה, שהוא דיבוק תלמידי חכמים. (עמ' ג)

יִקְרִיב אֹתוֹ לְרִצְנוֹ לִפְנֵי ה'. (א ג)

כתב מרן המבושר טוב זי"ע: ושמעתי מאיש חסיד הרה"ח רי"ל פרידמן ע"ה, שקוטב דברי תורתו של דו"ז בעל הזכרון משלי זצוקלה"ה, עיקרה ושורשה היה להחדיר הרצון לעבודת השי"ת, והרצון להיות טוב. ובעת נשא מדברותיו, היה מכניס תשוקה עזה בלבבות ישראל לרצות בטוב ולבחור בחיים. והנה זה הוא עיקר גדול מעיקרי העבודה, עוצם החשק והרצון בעבודת ה', להיות טוב וישר בעיני אלקים ואדם. ובנתיב דרכנו מבואר היטב עומק דרכו של דו"ז זי"ע, מה שעשה לעיקר הרצון הטוב.

